

B. F. САМЕРСАУ

СТАН СЕЛЬСКАГАСПАДАРЧАЙ НАВУКІ Ў СУЧАСНЫ МОМАНТ І ШЛЯХІ ЭҚАЛАГІЗАЦЫІ АХОВЫ РАСЛІН

Перад нашай Акадэміяй аграрных навук стаіць задача інтэнсіфікацыі ўсіх галін сельскагаспадарчай вытворчасці. Гэта адзіная магчымасць забяспечыть стабілізацыю эканомікі і выжывальнасць Рэспублікі Беларусь ва ўмовах рыначнай эканомікі. Аднак неабходна засяродзіць увагу і на інтэнсіфікацыі аграрнай навукі. Эвалюцыя палітычнай і са-

шыяльнай сітуацыі у рэспубліцы сведчыць пра тое, што дынаміка рыначных адносін з'яўляецца непазбежнай, сельская гаспадарка будзе развівацца на аснове розных форм уласнасці. У гэтых умовах будзе фарміравацца новы спажывец навуковай прадукцыі. Непазбежным з'яўляецца ўзнікненне малакамплектных вытворцаў сельскагаспадарчай прадукцыі, не гатовых да ўспрымання новых навуковых ідэй і нават не здольных (з прычыны недахопу тэхнічных і матэрыяльных рэурсаў) рэалізаваць вынікі навукова-тэхнічнага прагрэсу. Значыць, у такіх умовах гаспадарання і пры новых вытворчых адносінах у сельскагаспадарчай вытворчасці ўзнікне неабходнасць адаптацыі да іх ужо напрацаваных рэкамендацый навукі. У той жа час будучая канверсуюцца беларускай валюты, паширэнне камерцыйных сувязей рэспублікі з замежнымі краінамі непазбежна абумовіць насычэнне айчыннага рынку іх прадукцыяй, у тым ліку і сельскагаспадарчай, што патрабуе ад работнікаў сельскагаспадарчай вытворчасці паставіць на рынак канкурэнтадольныя прадукцыі.

Імпарт замежных тэхналогій вытворчасці, больш высокапрадукцыйнай і дасканалай сельскагаспадарчай тэхнікі, абсталівання і прыбораў ставіць перад вучонымі задачу стварэння канкурэнтадольнай навуковай прадукцыі (картоў раслін, парод жывёлы, тэхнікі, прэпаратаў і да т. п.), хуткай рэалізацыі навуковых вынікаў. У сувязі з гэтым пры сучасным узроўні тэхнічнай аснашчанасці і напаўгалодным фінансавым забеспячэнні навукова-даследчых установаў і ВНУ, пераходу найбольш перспектыўных кадраў з навуковых установаў у камерцыйныя структуры айчыннай навука не толькі не здольная канкурыраваць з замежнай, але можа прыйсці ў поўны заняпад. Новы склад Прэзідыта Акадэміі аграрных навук павінен пераканаць урад рэспублікі ў неабходнасці істотнага змянення ў фінансаванні і тэхнічнай аснашчанасці навукі. Вопыт шматлікіх краін свету (ЗША, Японія, Германія, Бразілія, Паўднёвая Карэя і інш.), якія занялі перадавыя пазіцыі ў сусветнай эканоміцы, сведчыць пра тое, што сваімі поспехамі яны абвязаны першнаперш стварэнню перадавой навукі і прагрэсіўнай рэформе адукцыі ў сваіх краінах.

Неабходна паставіць перад урадам рэспублікі пытанне і аб tym, каб валютныя рэсурсы, якія паступаюць да нас з-за мяжы ў выглядзе розных відаў дапамогі, таксама накіроўваліся ў першую чаргу ў навуковыя установы рэспублікі. Падтрымка, паширэнне і паглыбленне творчых навуковых сувязей з рэспублікамі СНД і замежнымі краінамі — вельмі актуальная задача кіраўніцтва акадэміі.

Апрача таго, важнай задачай аграрнай навукі з'яўляецца распрацоўка прагнозу вынікаў рэалізацыі зямельнай рэформы, увядзення новых форм уласнасці і перспектывы развіцця сельскагаспадарчай вытворчасці. Патрэбна больш аб'ектыўная і ўзважаная ацэнка рэурсаў, неабходных для перабудовы сельскагаспадарчай вытворчасці з мэтай поўнага забеспячэння рэспублікі прадуктамі харчавання і сельскагаспадарчай сырарнай ва ўмовах сувэрэнітэту. Рэкамендацыі вучоных павінны быць навукова аргументаванымі, аб'ектыўнымі і незалежнымі ад уплыву розных палітычных змяненняў.

У цяперашні час ва ўсіх навукова-даследчых установах Беларусі галоўная задача іх кіраўніцтва заключаецца ў tym, каб захаваць кадравы патэнцыял і перабудаваць работу ў новых умовах. На вучоным савеце Беларускага НДІ аховы раслін неаднаразова абмяркоўваліся пытанні перспектывы развіцця навуковых даследаванняў і шляхі рэалізацыі іх у вытворчасці ва ўмовах рыначнай эканомікі, новых форм уласнасці і вытворчых адносін. Дыскусія на гэту тэму дазволіла сформуляваць новую канцепцыю напрамку даследаванняў і неабходнасці перабудовы вытворчых, інспекцыйных і контрольных службаў у ахове раслін.

Асноўны напрамак даследаванняў — распрацоўка шляхоў аптыміза-

цы і фітасанітарнай сітуацыі ў рэспубліцы на аснове экалагізацыі сродкаў, метадаў і прыёмаў аховы раслін. Гэта перш-наперш наступныя напрамкі:

1. Інвентарызацыя і фітасанітарная экспертыза існуючых тэхналогій вытворчасці ў земляробстве і раслінаводстве, ацэнка іх магчымай прафілактычнай накіраванасці на аптымізацыю фітасанітарнага стану пасеваў сельскагаспадарчых культур у перспектывной структуры пасеваў з улікам розных форм гаспадарання.

2. Пошук альтэрнатыўных (хімічных) сродкаў, прыёмаў і метадаў.

3. Распрацоўка і ўдасканальванне інтэграваных сістэм аховы раслін з прымальнай адаптацыяй да гаспадараў з рознымі структурай пасяўных плошчаў, аб'ёмамі землеўладання і тэхнічнай аснашчанасцю.

4. Распрацоўка тыповых праграм для навучання і парад па ахове раслін для персанальных ЭВМ з іх магчымай эксплуатацыяй у гаспадарках з рознымі формамі землеўладання і аб'ёмамі вытворчасці.

5. Экалагічнае аргументаванне рэарганізацыі структуры і функцый дзяржаўных службаў аховы раслін, каранціну, сігналізацыі і прагнозу.

За апошнія 20 гадоў мы перажываем пятую рэарганізацыю структуры навуковага абслугоўвання. Хочацца спадзявацца, што Акадэмія аграрных навук створана надоўга і ад нас шмат у чым залежаць поспехі сельскагаспадарчай вытворчасці.